

Nada
Gaborovič

Objokuj jutro

(poglavje iz romana)

Da, to je kar dobra izvedba. Na glasbo se razumem, seveda.

Mislite, da pridejo v prvo zvezno ligo? Vse je mogoče. Lahko se zgodi tudi čudež, ne?

Obožavam njen glas. Glavo stavim, da bo prišla še daleč. Na moj instinkt se lahko mirno zanesete, dragi moji.

Juha je imenitna. Sonja je gotovo ni skuhala. Morda Vanda, ona prej. Ali pa najeta kuharica.

Ko bi vsaj lahko slekel suknjič, pa se ne spodobi. Preveč se stiskamo, ne? Da, čez kak mesec leti v Ameriko. Obnesla se bo, jamčim. Danes sem jo preskusil in povem ti, nimam česa grajati. Zastran juhe — da, zares je kar dobra, nekaj podobnega sem jedel pri Orfeju, mogoče več, tam blizu Quirinala na La Fayette, za mal denar odlično obeduješ, za razmeroma mal denar. Lastnik je kar staromoden in ne gre s časom, kuha po starem in cene so po starem. Da, tam nasproti cvetličarne nad Folies Bérghères.

No, čisto zares, na njenem mestu bi ji primazala nekaj krepkih, ne pa da ji dovoli navleči nase tako grdobo. Čisto brez okusa. Kakšna razsodnost neki. Ti dve ženski je nimata za kanček.

Za kako obmorsko letovišče že, to ja, ne pa za semkaj, za tole pojedino in za tako priložnost.

Silvin? Da, poznala sem ga precej dobro. Kar dobro. Katera pa ga ni? Oh, od takrat je že nekaj debelih let. Bila sem zboristka v operi. Ko se je rodila Karmen, sem se odpovedala karieri. Danes včasih obžalujem. Silvin bi mi pomagal, glavo stavim, da danes ne bi sedela tukaj takole ponižno in skromno. Ravno pri Taborjevih. Ki so.

Tedaj smo poznali pravo in trdo delo. Nihče te ni pestoval. Moralo je biti narejeno in konec. Na ramah sem nosil iz doline gor v hrib, kjer je stala šola, pokvečena od težkih snegov in hudih nalivov.

Bo treba nazdraviti? Igor je za natakarja. Dober gostitelj, kaj. Bo treba spiti na dušek? Vstati? Za našo Doro!

Gospod umetnik, ali vidite nebo? Kot neizmerna kotanja brez dna. Kar strah me je. Ostanite pri meni. Obljubljam, da ne bom nemarna. Mi boste zares telefonirali? Ko boste prebrali moje pesmi? Ne jezite se vendar name. Zelo sem sama. Poskušala sem vse mogoče, pa se je izjalovilo. Grda, neumna pravljica, v kateri . . . Ampak Aleš je krivičen. In tudi potrpljenja nima z menoj. Veste, nekoč, ko se bova midva spoznala bolje, gospod Kovar, vam bom povedala vse o tem dekletu, tej Aleševi Petri, ki se je zastrupila s plinom. Hudo sem otožna. In nesrečna. Zapuščena. Strašansko rada bi šla nekam. V Saharo. Hodila bi. Sam pesek. In sonce. Najbrž ste že bili tam in si zlahka predstavljate. Vsi so že bili, tudi ti, teta Nata. Le jaz moram samo hrepeneti, da bi smela kam daleč. Ne občutite, kako veje veter, gospod Kovar? To je edino, kar je tule nocoj zares živo. Skozte gre. Prepriha ti srce in dušo. Tako čudno je vse skupaj, prav groza me je. Popade me zloba, gospod profesor, veste. Najraje bi koga lepo oklofutala. Potem bi odšla. Sedla bi na pesek. Neskončni pesek. Čakala bi na konec in ponoči bi zvezde sijale s kovinskim bleskom, šakali bi zavijali, mogoče bi prišle hijene. Nihče mi ne bi stal za hrbtom. Poznate to, profesor? Rada bi bila, kar sem, ne pa, kar bi radi, da bi naj bila. Čisto brezuspešno se trudijo z menoj, da bi me nategnili na svoje kopito, na to njihovo kopito časa. Nočem se napiti kot oče. Rada bi naredila po svoje. Brez jeze sedla kam. Brez strahu. In brez negotovosti.

Dovolite, kolega Kovar, da prisedem? Name niso računali, bila sem na potovanju. Zdaj se pač presedam, kakor nanese. Tu so sedeži po volji naše drage Sonje točno razporejeni. In tako sem spet nezaželen gostja. Večna izgnanka. Vrinjenka.

Nikar, teta Nata, razjokal se bom. Srkniva ga raje na najino prijateljstvo. Nekam obledelo je v tej zagatni vrelini in času, kar se nisva videla, kajne? Nisem se te spominjal dovolj pogostoma, kot se spodobi, pozabljal pa nisem nate, zares ne. Zvrni ga in bodi prazna. To je recept, ki edino pomaga.

Tvoja mama, Aleš, je nenavadno čustveno vzvalovana. Moja pa stoji ob njej kot štor, hahahaha. V tisti svoji ekskluzivni toaleti.

Kaj sem že hotel reči — ah, da, kako čas mineva, sam ne veš, kdaj se je speljalo teh petindvajset let po vojni, zlasti če bi se razdajal tako scela kot jaz. Sonja napija Dori. Ganljivo. Kaka hinavščina. Utopili bi se v žlici vode. Lasje se mi ježijo zaradi te neumnosti. Žal mi je, ker sem se prikazala sem.

Ampak prikazala si se, kajne?

Iz obzira. In vljudnosti. Končno smo toliko let delale skupaj v isti pisarni. Nocoj je sijajen film na televiziji. Ko bi me tisti cepec ne bil pustil, kot ni Tabor Sonje, bi imela prav vse to, kar lahko pokaže nocoj ona.

Joso, pobegnimo nekam, zdaj smo svobodni, kajti gos je razkosana, vino rdi v kristalu, obrazi se svetijo od znoja in svetlobe lampijonov.

Me vzameta s seboj, Aleš?

Kolega Kovar, najbrž bi vam bila za coklo, toda zdi se mi, da tu nimam kaj iskati. Brez sedeža sem, brez zanimanja, brez znancev, ki bi z njimi rada govorila. Aleša pa sem ujčkala, ko je ležal v zibki.

Kdo bo pa poslušal svečane govore in ploskal? Na to ste pozabili vsi trije, kaj?

Dež vonjam. Najbrž se bo ulilo, zdi se mi že čisto blizu.

Neumnost. Radio je napovedal suho noč in jutro. Bliska se zaradi vreline. Gos je boljšega vonja kot okusa. Malo stara, najbrž. Tako je tudi s Sonjo. Se ti ne zdi, prijatelj?

Vino je okusno. Že dolgo nisem imel na jeziku takega. Vonjave so zmerom prijetnejše kot okušanje, dragi moj, in le poglej si Taborja, kako je zaripel. Ampak njega ne vrže nobena več. Dobro se drži.

Tudi jaz bi se na njegovem mestu.

Zarečenega kruha se največ poje. Kdo ve, če bi se. Pomisli, kaj vse je že prenesel, če vzamem v misel že zgolj Sonjo samo. Pa tudi vselej je znal vsako reč narediti tako zaresno, tako prepričljivo. Tako sprejemljivo.

Naravnost povedano, reči hočeš, da je znal ljudi varati.

To so tvoje besede, prijatelj, ne moje.

Hej, nikar se ne pričakajta. Vino si tega ne zasluži. Težko sem si ga pribojeval, da vesta.

Prepričan sem, Igor, zares sem prepričan. Kako si kaj? Naporen dan, bi rekel. Slavo, razčistila bova, kako pa kaj. Nekaj si namigoval. Jaz govorim natanko tako, kakor mislim, zate bi tega ne mogel trditi. Govoril si tako, kakor je ljudem prijetno slišati. Po njihovih merah. Po njihovih željah. Ni važno, kaj poveš, marveč kako. V tem tiči vsa modrost našega življenja. In uspeha, si pozabil pristaviti.

Ne maram se prerekati. Ljubim mir in tišino. Še nikoli se nisva pričkala. Če namiguješ na karkoli, raje opusti namen. Noč je preveč lepa. Čas pa mineva prenašlo. V meni je še toliko neizpetega — res, le zakaj za vruga se mi režiš? Vsa glasba trepeče v meni, poln sočutja sem z ljudmi, ki niso doživeli veliko lepega, vesel sem, če so zbrani sami veseli, zadovoljni, razigrani in užitek željni ljudje, polni načrtov, poleta. Slavo, ne oporekaj, toda Natalija je sama kriva za vse. Sicer pa mogoče kljub letom ulovi tega Kovarja, ki se je tako naredil, pa jo boš spravil iz hiše, da ti ne bo v napoto.

Silvin, malo prej sem sklenil, da bom govoril resnico, samo resnico in spet resnico. Naj ti takole mirno povem, ne na uho, pač pa z vsakdanjim glasom, da si mrha. Bolj navadna mrha, kot si to kdorkoli misli ali kot naletiš nanjo pod soncem.

Človek, zahteval bom, naj te vržejo ven, ven od tod, s tega slavja, žaliti se ne dam, od takega nesposobneža že ne, od takega zdrabarja brez pameti, zadrteža brez olike. Brez smisla za sočloveka, da, za sočloveka, ne glede na spol!

Pazi, da me ne razžene od smeha, Silvin, pazi, prosim te!

Poglej, Joso, Vreg se je spravil nad srebrnega Silvina. Ima ga pod kapo, pa je postal pogumen.

Očka ga ima v želodcu že dolgo časa. Ne vem prav, zakaj, mislim pa si.

Natalija, pazi malo na svaka, da si s Silvinom ne skočita v lase. Bilo bi tako neprimerno.

Ti, zakaj pa se Sonja poteguje za Vrega?

Boji se za Silvina in dobro ime.

Sonja? Kako misliš?

Vreg Silvinu nikoli ni oprostil, ker je Sonjo. No, Sonja se je lepo znašla. Sonja se zmerom lepo znajde. Svetnica lahko postane tudi po smrti. Kot je navada in običaj. Brala sem v življenjepisih svetnikov.

Ženske! Kaj res ne morete brez opravljanja?

Zakaj pa prisluškuješ, Natalija? Kdor vleče na ušesa, se mu utegne primeriti, da sliši kakšno neprijetnost.

Zdajle bi legla v tole mehko angleško Sonjino trato in bi poslušala vso noč. Vrt je res čudovit. Kot nalašč za ljubezen. Za sanjarjenje. Z muziko kakega ciganskega primaša. Ali ne, Natalija? Ko je trenutek mimo, je prepozno. Se nameri, da ostaneš ko oskubena kokoš, ki še za v lonec ni več dobra.

Nikar ne zmerjaj, kajti resnica je ta, da da stara kura najboljšo juho, pa če je videti še tako paradoksalno, hahaha.

Si bomo ogledali tiste filme, Igor?

Ne bi raje seksa v naturi, fant?

Tvoja mati, Aleš, je rojena igralka. Kak govor Dori, nocojšnji slavljenci!

Za kakšen predmestni teater že, Kovar, zdaj pa ne drezaj v to, prosim.

Nekam preveč se prekladamo drug mimo drugega, se ti ne zdi, Vandica?

Naj jih polijem z vrčem mrzle vode? Jim jamem pokladati na čelo led?

Tak preklet semenj. Sit sem ga do grla. Tudi tale glasba je neznosna.

Se ti še nisi naveličala, hči moja?

Ne objokuj ničesar, oče.

Mar objokujem?

Če bi, stric Slavo, bi moral vsaj jutro. Lepo, rosno jutro nekega nekoč.

Aleš, tudi ti moj sin, saj piše tako, kajne? Bolje, da grem ležat. Pazi na Vandico. Nocoj je tako zagatno.

Aleš, ali ne bi šla kam? Zares mislim. Zdajle bi lahko prehodila pol sveta. Odleglo bi mi. Mogoče tudi tebi. Kovar se bo že znašel, ni vrag.

Vrtimo se kot konj na gumnu. Misliš, da je vrt velik, potem pa šele začutiš vse te železne drogove naokrog, to ogrado, ki so jo kovali kovači in pri tem mislili kdo ve kaj. Oče je pozaklenil vsa vrata, Vandica, da bi ne ušli. Moder mož je kdaj pa kdaj, veš, in daleč naprej vidi. Razen če.

Razen če se zmuznemo ven skozi našo leso. Samo odmaknemo jo in smo v svobodi, zunaj. Prijalo bi mi dihati zrak, ki ni nasičen z vsemi temi vonjavami.

Toda kaj bi počela na vaši strani? Saj to ni rešitev, Vandica. To sploh ni rešitev.

Ti vsaj lahko odideš, Aleš. Jutri ali že nocoj, kakor se ti zljubi.

Veš, Kovar, včasih me tesni občutek, da sem pripet na tanko gumijasto vrstico, ki mi dovoli, da naredim poljubno nekaj odločnih korakov, ko pa ravnokar pomislim, da sem svoboden, me potegne nazaj, še oplazi me ostro in boleče.

Silvin, torej si se vrnil. Misli sem že. No, prav. Rad bi te opomnil, da se mi zdiš kot žaba, ki je trmasto zahtevala sedlo tudi zase, ko so osedlali osla. Imenitno, kaj?

Odsvetoval bi ti, Slavo, takele samogovore v moji bližini. Roke imam zelo nemirne. Zame je malenkost suniti kam v kakšen neumen in neslan gobec. Ti, neosedlana žaba, dovoli, da ti povem še to, kar sem doslej iz vljudnosti zamolčal.

Vanda, Vandica si je pravkar polila svoj čudoviti sari.

Natalija, naj se gre preobleč. In naj obleče tisto modro obleko, ki ji še najbolj pristoji. Jaz ne utegnem z njo, zdajle bomo ponudili omako.

Tule pa kar prijetno pihlja, Aleš, čutiš? Že prej bi se morala spraviti sem. Tak neprijeten občutek se me loteva. Išči šivanko v senu, poznaš to? Morda bo pa le prišlo neurje.

Le dan je predolg in predaleč je jutro. Preveč napora med obema, Joso. Polašča se me nekaj, čemur ne bi rad našel imena. Da moram sestri za klavir in iskati napev. Opljuskava me, prihaja od vseh strani, tišči me in vendar ne morem in ne morem začeti iskati začetka niti; tako da bi lahko premeril pot od jutra do večera. Ko bi vedel, Aleš, kako se zdim v takem razpoloženju sam sebi smešen. To so bridki trenutki. Jalovi. Zoprni. Pa žal so. Pogosti. Zakaj neki?

Zakaj? Ugibaj. Dvakrat. Ne, oprosti, trikrat. Sicer pa tako ne ugameš. Ne razvozlaš, pa če poskušaš vse življenje. Skratka, zaljubljen sem bil.

Toda to te gotovo ne more tako moriti, kakor si povedal. Ne tebe, Joso. Ti si človek nad tem, kar vznemirja nas, navadne smrtnike.

Ženska me še opazila ni. V tistih davnih časih, ko je verjela v svoj veliki vzpon. In ga je imela tik pred seboj, zares. Za las ga je zgrešila, ker je potrkala na napačna vrata. Jaz pa — mene je spehalo naprej. Moral bi ji biti hvaležen. Pa ji nisem. Imel sem jo preklemsko rad. Tedaj.

Ne morem verjeti, Joso. Ti si primerek za v okvir, za to, da ženske hrepenijo po tebi, da zdihujejo za teboj, da te malikujejo.

Kar pozabi, fantič. Še zaznala ni. Ko je skozi moje telo drvel tak tok, da bi rušil gore, še začutila ni tresljaja. Niti žilica se ni zganila v njej, res. Na srečo sem sprejel, prenesel in pozabil. Toda naganja me k delu še danes.

Kdo je?

Ugibaj. Trikrat. Tukaj je, kako zabavno, kaj. Ko sem potrkal nocoj na svoja skrivna vratca, se ni oglasilo. Ostalo je tiho. Tako sem se prepričal, da je v letih onemelo, čeprav . . . Kakor sem ti rekel. Čeprav je nepreboljeno. Moški pozabi, preboli, čeprav niti ne pozabi niti ne preboli. Prisluškoval sem vase, vate in v vse te ljudi, ki jih je zbrala tvoja mati na to deklinščino. Si videl? Nič ni ostalo od zvezd, po katerih se je ozirala Vandica, si se ti, se je še ta ali oni, ali pa vsaj teta Natalija. Navadili smo se buljiti v film, ki nam kaže izkrivljeno podobo našega časa. Pleteničimo pač nekaj, kajti veseli in zadovoljni ljudje smo, le da resnice nočemo, nisi opazil prej, ko sva se odločila zanjo, pa sva kratko in malo padla v svojo lastno jamo.

Joso, jenjaj že. Otresi prah s sebe, da ti bo laže.

Mlačno. Medlo. In plitvo. Naj skočim v zaliv ali v tale vaš domači bazen? Aleš, vseeno je, kajne, kajti prahu se bo nabralo neutegoma spet za prst debelo.

Nikar, Joso. Ne pridigarskega tona. Sit sem ga.

Je začelo zanašati tudi vaju, Aleš, gospod profesor? Človek malce odide, pa je že vse narobe. Malo sem se oprhala, imenitno je in kar bolje se počutim. Polno elektrike je v zraku, čutita? Samo majhen vžig, pa bo vse zgrmelo na kup. Vsa lepa uglajenost, vsa solidna omika in ves ta blišč, ki ga goji tvoja mama, Aleš, prhlenina in puhlovina, ki se bo zdaj zdaj sesedla navznoter. Kaj ko bi mi štirje, vidva in medve s teto Nato, šli na reko? Sedli bi v vaš čoln, profesor, vozili bi se in vozili in požvižgali bi se na nevihto, pa če bi divjala vso noč. Curki dežja bi nas bičali, oprali do kosti, ostalo bi samo okostje in nato bi se jeli ponovno polniti s kitami in z mesom in si obraščati kožo. Pognali bi novo kri po žilah. Začeli bi dihati na novo in spet zdravo.

Malo obare, Aleš? Profesor, Vandica?

Vidita, tvoja mati, Aleš, mi je ukresala spoznanje, da je obara daleč nad mojim slepečim prividom, daleč nad zvezdami in vsem, kar sodi zraven. Resnica kokošje obare je, skratka, nad vsem drugim.

To je povedal pred teboj že nekdo drug, Vandica. Že davno nekoč.

Nisem slišala zanj, Aleš. Morda pa tedaj niso poznali kokošje obare po načinu Sonje Tabor. Made in Tabor house. Saj ne zameriš, Aleš, kajne?

Aleš, ne pozabi na klavir. Vandica ti bo obračala note. Tudi vi, gospod, jima boste v pomoč. In ti, Nata. Pričenjamo ples v čast naše Dore. Z valčkom.

Naš izlet po reki je šel po gobe. Kako si je drznila uničiti načrt? Naj je stokrat tvoja mati, Aleš. Boste igrali, gospod Kovar?

Na lepi modri Donavi. Za toalete. Za okus naših dedov in babic! Za parket. Za lakirani parket naših mater in očetov. Za šepetanje s čelom na junaški rami. In za sivo sovraštvo v zenicah. Za občutek studa do polizanih in gobastih lic, obledelih pogledov. Medenih nasmehov, ki vonjajo po sveži gnojnici. Za krokodilje usnje. Za lakaste čevlje brez konic. Za ponarejeno veselje.

Seveda bova zaigrala, kajne, Joso?

Saj se bo ulilo, pretežko ozračje je že. Potem ne bo plesa. Ne bo ga na tej žametni tratici, Aleš.

Ah, naša draga Dora se je zavrtila s srebrnim Silvinom. Ali njen Tome ne bo ljubosumen?

Krepko me drži, Silvin, ko te je že doletela ta čast, ampak Tome ni za tako pompozno zadevo, za otvoritveni ples pa še sploh ne, toda ti si taka zdriza, Silvin, taka salamenska zdriza, da res ne vem, kaj sem videla na tebi, ko sem jokala nad tabo grenke solze, ti pa si. Ne, ne, lepo boš plesal do kraja, medtem pa ti bom povedala zgodbo, ne bo pravljica, tudi prijetna ne bo, toda zate je. Včasih se sprašujem, kako da Silvini vseh časov doživljajo mirno starost, ki se izteče v spominsko ploščo na njihovi rojstni hiši po smrti; ta pride sicer zelo pozno, kajti Silvine varuje nekaj pred vsemi epidemijami na svetu.

Dora, malo okajena si, Silvin, hvala, prepusti jo meni, kot se spodobi; kaj se je pripravljaval vulkanski izbruh, pa se je le malo pokadilo, čisto majčkeno, ženska ihtavost, kaj, Dora?

Vem, zakaj si bil tako uglajen, Tome, vem, da mu moraš v kratkem obesiti okrog vratu nekakšno prošnjo, roka roko umiva, mar je tale moja dekliščina nocoj tudi v kakšni zvezi s teboj in Sonjo, povej, Tome, ali si ji kaj dolžan ali ona tebi? Ampak raje molči, take volje sem, da bi se raztogotila nad resnico. Zlaži se mi, kot si laževa že tedne, samo da bom potolažena in se bom delala, kot da ti verjamem, kajti resnica. Saj res, resnica naj počiva v miru, kajne, Tome, Tomček moj?

Aleš, tvoja mati nas je milostno odpustila. Zdaj lahko gremo. Pomagali si bomo s ploščami ali čim že. Kako ječijo krošnje, ko jih posiljuje veter, Aleš. Vsi gostje so sladko utrujeni od plesa in polnih trebušov. Razbeljeni. Slep.

Nehaj že gobezdati neslanosti, Vandica, človek se mora zgražati nad lastno hčerjo, tako je dandanašnji. Samo postopaš in se vrtiš v svojo in mojo škodo, pomagaj raje.

Objokuj jutro, Joso. Kako jasno je bilo in prijetno sveže. Modro nebo in zelena drevesa. Že spomniti se je hudo; zaradi lepote. Zdaj pa se cele ure vrtimo v tem neumnem začaranem krogu in edino, kar je koristno, je to, da vse človeško izpuhneva iz mene, kmalu bom kot balon, ki so vanj nadržali zrak in se vzdiguje pod nebo.

Lahko se zapleteš kje v kakšno vejo in počiš. Ni dobro, da se tako prazniš.

Teta Nata, mar ne vidiš, da je žalosten?

Glej, kako se je viharo vrgel veter čez mize. Vse bo odneslo, na srečo je mama nastavila težke pepelnike.

Pravi burnik, nič dobrega se ne obeta. Ne za naš izlet na reko, Vandica. Kar iz glave si ga izbijte.

Veter in jaz. Veter je prijeten. Midva z vetrom sva neuničljiva, kajne, Aleš? Toliko vetrov me je že preburilo, pa sem še zmerom tu in na nogah, sicer že izsušena, pa nič zato, nič zato.

Teta Nata, skomina me, da bi razprostrla krila in bi me veter ponesel na visoko goro. Letela bi nad strehami. Videla, kaj se dogaja med ljudmi. Ne, nisem okajena, verjemite. Malo že. Toda zares včasih letim nad strehami proti visoki gori, profesor. Kadar me ljudje ne marajo. Ne samo Aleš, tudi mama in očka, pa drugi. Preveč so polni mesa in obar, zato. Včasih zlezem skozi lino na strehi in sedim tam do polnoči. Lovim veter v krila in poskušam letati. Tudi nocoj lahko. Nocoj bo velik vihar in utegnilo bi.

Vandica, zaslužiš si jih nekaj za uho, premalokrat smo ti jih naložili, pa si domišljaš vse mogoče neumnosti. Kolega Kovar, ne poslušajte je, malo je pod paro, sram me je, toda nocoj je pač tako, da moramo zamižati na eno oko. Nevzgojljiva je.

Pojdiva se raje sprehajati, dokler se ne ulije, gospod profesor. Rada bi se razjokala na rami. Na dobri, trdni rami. Ki razume in ve marsikaj. In je zanesljiva.

Vandica, obvladuj se.

Aleš, pomagaj mi zložiti prte. Sama z očetom ne zmoreva.

Jaz bom pobrala pepelnike, Sonja.

Veter postaja nemarno zloben, Igor.

Joso, se ti ne zdi, da sva ga izzvala midva? Rekla sva si, da bova govorila resnico. Prisluškoval je in verjel. Zdaj pa je uvidel, da sva ga potegnila za nos. Prav taka sva kot drugi, pa je zbesnel. Ni verjel, da bova taki revi. Navadna gobezdača. Šlevi. Lajni.

Ne zanikam. Najbrž bi me morala obliti rdečica sramu.

Stori kaj, Kovar.

Kar živim, nekaj počenjam.

Tudi ti, Brute, moj sin!

Počakaj, noč še ni mimo.

Izmikaš se. Ne očitam ti. Zdi se mi, da drugače najbrž res ni mogoče. Govoriš in govoriš, pa gre vse v veter. Vsakomur je za vsakogar ko za lanski sneg. Zdaj se je naš brezhibni vrt nenadoma izpraznil. Šli so gledat očetove filme. O nagih puncih z daljnega severa. Tudi Tome, stari ženin, pa Vreg, tudi on in Silvin in nekatere ženske. Zdaj lahko malo globlje vdihnemo. Veter ima več prostora in nam seže naravnost v pljuča, se ti ne zdi?

Rekel sem, da pojdem spat. V svojo brunarico ob reki, Aleš.

Počakati boš moral. Na vesti bi ti ostal dolg. Se spomniš? Zaključna koračnica in veliki finale. Potem bo razhod. V postelje. In postelje drugih. V sanjski svet, poln zlata in mreže, stkane iz samih drobnih zavisti, naklepov, stremuštva, tekmovanj in še tega pa onega. Joso, sovražim živi pesek, hočem čvrsta tla pod nogami. Nočem stati in se vrteti v krogu.

Še skozi marsikaj boš moral, fant moj, ne samo skozi živi pesek.

Ne bodite prejedki z Alešem, tovariš Kovar. Dober je boljši kot marsikdo. Samo živeti noče. Ne, kot bi bilo treba. Kakor vi ne, draga Natalija.

No, veste kaj, prepovedujem si vsakršne namige.

Ali je nimate, tiste gromke zaušnice, ki ste sanjali o njej ves čas, odkar je veliki Silvin odkorakal poslednjič iz vaše sobe, še zmerom skrite v žepu, on pa mirno hodi mimo vas in je nima prilepljene za uho? Negovali ste jo, prikazovala se vam je v sanjah, tiho je letala z vami, ko ste sedeli v letalu in krožili nad puščavami, morji in planinami, se zazirali v obzorja, kdaj boste spet doma, da boste izpolnili tisto, kar ste nameravali. Razblinilo se je v prazen milni mehurček, ki še pisan ni bil, in vse je ostalo po starem. Zaušnica sama nima nog, da bi prikorakala na prizorišče, in tako nimate pravice varovati druge, ko ste sami dovolili, da vas nabijejo po zadnji plati vsak trenutek, komur se je le zahotelo.

Tovariš Kovar, ravno vi tako grobi.

Ne grob, samo odkrit. Mogoče celo z neznatno pravico, pravičico, kajti nekoč sem vas imel rad. Trdno zanesljivo rad. Nisem se vsiljeval in minilo je. Zato mogoče lahko zinem kakšno, kajti ni mi bilo lahko, verjemite, in niti za las ne pretiravam, ko to zatrjujem.

Joso, kaj teta Nata? O ti nevemkaj, kako je to mogoče?

Teta Nata, dovoli, da se smejim. Do solz. Mogoče mi malo odleže. Pa smo le jeli iztovarjati resnico! Seveda obledi, ko pride na dan po tolikem času in temi. Ne, ne odhajaj, teta Nata, naj ti ne bo neugodno, saj nisi

deklica. Se je jel plaz premikati? Majhen plaz, bi dejal, pač komaj kaj bistvenega premakne, Joso.

Aleš, namiguješ, da sem se želel prihuljeno in hinavsko odrešiti zarjavele in požoltele resnice?

Tudi. Med drugim.

Ne bodi razočaran nad menoj, Aleš. Ne znam se povzpeti na visoko goro in z nje oznanjati votlo doneče besede, o katerih ne veš, ali so sploh besede.

Postajam otožna, fanta. Mar mi bo res preostala spet samo streha? Vseeno pojdemo na grič, nekam romantično sem razpoložena, profesor. Zakaj neki ste tako priklenjeni na to zagatno kotlino, ki jo je prigrjevica zmaličila do kraja. Kot v ponvi smo, scvrli se bomo in nič ne bo ostalo od nas.

Kaj bi pravzaprav rada, Vandica?

Zelo preprosto. Izhlapela. Izginila. Se izgubila rada vsem vašim očem, mama. Mar ni prijeten tale večer? Zakaj neki si tako pikra, Vandica? Kot bi ti ne bilo nekaj všeč. Potrudila sem se, kolikor sem se mogla, ti pa.

Jaz, teta Sonja, bi rada sedela vsaj na domači strehi in prepevala o tisti Terezinki, ki je zgodaj vstala, potem bi zrla na vse vas doli, ki se gnetete okoli ražnjev in mizic, in bilo bi mi toplo okoli trebuha. Okoli srca pa bi me zeblo.

Kar tako naprej, Vandica, tako porogljivo, mene ne boš zadela, le sebi pripiši, če bom spremenila mnenje o tebi.

Hudir ti, tega se pa bojim, teta Sonja. Tvoje mnenje mi je tako silno dragoceno, da se bom šla razjokati na svoje lastne prsi, če bi se utegnilo primeriti kaj takega.

Sonja, pijana je. Spat se spravi, nemarnica, za kazen.

Mama, pazi, da ne omedlim. Počila bom od smeha. Majhna deklica, kaj. Pod steklenim pokrovom, ki ste ga poveznili name. Pa kaj, ko ni nikogar, nikakega milega kraljeviča, ki bi prišel kukat skozi steklo in me dramit. Samo kak stari in nagnusni Silvin se je dal spraviti podenj, zares. Ampak Aleš ne. On je pač značaj. In ko ni bilo več zraka, sem pač rastle v zoprno dekle, punčaro, vse bolj zavaljeno, potem pa je stekleni zvon počil, zlezla sem iz njega in zdaj se sprehajam po strehi in opazujem, kaj se dogaja za stenami. Marsikaj vidim. Marsikaj nelepega. Tudi zate velja, mama.

Pijana si. Odločno ti ukazujem domov! In da se mi opravičiš.

Sploh nisem pijana. Ne po tvoje. Morda me je opijanila možnost, da bi se nocoj pomenkovali po resnici in pravici. Pošteno. Iz oči v oči. Kot mož z možem. In da bi se počasi navadili na to. Da bi požagali trhle in preperete veje. Sežgali prhlenino. To je, mama.

Blede se ji, Sonja. Ali veš ti, kaj se dogaja z njo, Natalija?

Mislim, da je nocoj izredno težak in gost zrak v tej naši kotlini. Oblaki so tako nizko, da bo moralo začeti deževati. Precej zahrbtno pogrmeva, kajne? Ne bodi v skrbeh za Vandico, sestra, vse bo v redu.

Gospod Kovar, vsi ste postali malo čez les, da povem naravnost. Aleš, zapusti to družbo in se pridruži nam.

Si lahko kar za uho zapišeš, teta Sonja, da bo to storil. Čeprav je tako neverjetno dobro vzgojen dečko. Po tej plati tudi on ne bo ostal zvest samemu sebi, se pravi tebi.

Vanda, gostje potrebujejo vaju s Sonjo. Mi si bomo že kako pomagali. Zares je težka prigrjevica.

Veter se je trudil, Aleš, me slišiš, toda nič mu nismo pomagali, sam pa tudi ne zmore vsega. Nikoli ne bo dovolj močan, da bi sam lahko preobrnil vse te lične Sonjine mizice in podstavke s srebrnim priborom in kitajskim ali japonskim porcelanom, s temi ročno vezenimi prtički in košarice, ki so jih izdelale spretnne roke slepih, ali mladine, ki jo je nekaj pohabilo za vse večne čase.

Kaplje imam rad. Težke, posamične kaplje. Vsako posebej čutim. Mislim, da bi lahko počasi krenili, Aleš, kamor smo se namenili.

Že sto let se odpravljam na zeleni grič nad mestom, profesor. Saj me vzamete s seboj, kajne? Potem tudi Aleš ne bo mogel zavriniti moje prošnje. In Natalija tudi.

Mi štirje. Ki smo od nekdanj izločeni?

Tvegamo, da nas napere?

Želim, da nas. Predolgo že je bilo suho, tako izsušena sem, da komaj še zajemam sapo, tovariš Kovar.

Pa moj svečani frak, Aleš? Samo tega imam in ne morem tvegati, da od njega nazadnje ne ostane nič.

Preobleci se v očetovo obleko. Tam zgoraj je res precej robidovja. Tudi jaz, počakajta na naju, Vandica, da se preleviva. Kaj se vedve ne bosta? Zelo lepo sta napravljeni, vaju ne bodo motile cunje, ko se bosta vračali? Kajti v cunjah bosta, zagotavljam vama.

Medve, teta Natalija, morava uničiti vsaka svoje koncertno oblačilo; kajne, potegnili sva črto. Poleg tega — po maturi odidem. Za kako otroško varuško že bom. Otroke imam rada. Zlagala jim bom pesmice, kot sem jih doslej zase in za mačke, za kak vetrič, ki mi je zapihljal za zaveso.

Mislila sem, da bo Kovar izhlapel. Da je privid, sanja. Pa je spet tu. Profesor, vesela sem, da sem vas spoznala. Čeprav ste teto Nato spravili v hude škripce, prav zares.

Pazite na jarek.

Naš vrt je poln kresnic. Lampijone zanaša in sence so velike, kot bi vsi ti ljudje spodaj postali vampirji.

Dovolj, Aleš. Zakaj padaš iz skrajnosti v skrajnost?

Od tam, kjer pač bom, ti bom poslala kakšno razglednico, Aleš. To bo čas, ko bo tvoja mati imela peklensko veliko dela, da ti bo našla pravo nevesto, tako, po svoji meri.

Ne moreš me več zadeti, Vandica.

Te ni strah praznine, ki je je vse preveč, da bi jo lahko zapolnili samo malo? Aleš, zares ti bom pisala kdaj pa kdaj. Kajti imela sem te hudo rada in te bom imela zmerom. Predolgo sva rastle skupaj, da bi lahko kar tako. Seveda te odvezujem vsakršne sentimentalnosti, to je ko pribito.

Kako prezrela je današnja mladina, tovariš Kovar, kajne. Misliš, da so še v povojih, oni pa takole. Nisem se še znašla po vaših besedah, ne vem, kako bi odgovorila.

Nimate mi kaj odgovoriti. Midva sva si tuja, Natalija. Mislimi morava vsak zase, kakor sva doslej. Saj ne bova šla brest v umazano mlakužo, menda?

Tudi klavirja ne bi mogla kdaj igrati štiriročno, kolega Kovar?

Ne izključujem možnosti, da ga ne bi.

To bi bilo vse.

Vedel sem, da ne potrebujete mazila zase. Bilo bi preponiževalno, Natalija. Vaša notranjost je kar lepo čista, in sicer polna brazgotin, ni pa gnojna. S tem se da živeti čedno, zložno do konca.

In tako si drznem malce povrtati v vas, kolega Kovar, kakor bi rada. Resnici na ljubo: zgolj zaradi prijetne zavesti bi! Vse pore so se mi odprle in iz njih lijejo odvečne, umazane vode iz telesa; kot strupi odhajajo. Veliko bolje mi je, Joso, kakor sem verjel, da mi bo še kdaj lahko. Začutil sem, da sem za hipec ujel drobec jutra. Nekaj neke svežine, ki sili iz davnih spominov, nekaj rose in cvrkuta. Otožno trpko, pa vendar domače.

Pripoveduj o jutru, Aleš, pripoveduj; vsem nam trem. Tako je, kot da bi se na vsem lepem začeli razumeti veliko bolje, kot je kazalo, da se bomo kdaj lahko. Mislim, da je Petra edina pred nami spoznala, kar doživljam mi zdajle. Obupala je, da bo izpostavljena tej prigravici in zagatnosti, ki se zabije v srce in možgane, da ne moreš biti niti preudaren niti srčno nežen in pogumen. Kaj šele vdan. Ni si upala verjeti, da bo zares sinil skozi nabuhlo temačnost prednevihtnega trenutka svež in rosen svit, ki ga moraš imeti, vsak pač svojega. Jaz sem ga iskala na strehi. Toda tam so dimniki in to ni tisto. To ni tisto, kar moraš imeti.